

Warszawa, 10 marca 2025 roku

Prof. dr hab. Andrzej Rottermund
członek rzeczywisty PAN

Recenzja dotycząca oceny, czy osiągnięcia naukowe dr. Szymona Piotra Kubiaka ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o sztuce, odpowiadają wymaganiom określonym w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Dr Szymon Piotr Kubiak stopień zawodowy magistra historii sztuki uzyskał 3 lipca 2003 roku w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie historii sztuki uzyskał 9 listopada 2009 w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na podstawie rozprawy doktorskiej: *Architektura i urbanistyka Poznania 1919-1939*, której promotorem był prof. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza dr hab. Tadeusz J. Żuchowski (recenzenci: prof. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza dr hab. Jan Skuratowicz, prof. Uniwersytetu Gdańskiego dr hab. Małgorzata Omilanowska). Opublikowana jako monografia *Modernizm zapoznany. Architektura Poznania 1919-1939*, red. naukowa P. Korduba, A. Paradowska, red. prow. Grzegorz Piątek, wyd. Fundacja Centrum Architektury, Warszawa 2014.

Dr Szymon Piotr Kubiak nie ubiegał się uprzednio o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Dr Szymon Piotr Kubiak posiada stopień doktora, spełnia więc warunek określony w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, art. 219, ust. 1, pkt. 1.

Ocena osiągnięć naukowych dr. Szymona Piotra Kubiaka.

Dorobek naukowo badawczy dr. Szymona Piotra Kubiaka skupia się głównie na historii architektury, rzeźby, malarstwa i sztuki dekoracyjnej oraz szeroko pojętej kultury wizualnej pierwszej połowy wieku XX, przede wszystkim na terenie Poznania oraz na terenach niemieckiego Pomorza.

Miastem szczególnego zainteresowania dr. Szymona Piotra Kubiaka był Poznań. Modernistycznej architekturze Poznania w latach 1919-1939 poświęcił on pogłębione, nowatorskie studium (*Modernizm zapoznany. Architektura Poznania 1919-1939*, red. P. Korduba, A. Paradowska, wyd. Fundacja Centrum Architektury, Warszawa 2014), świetnie osadzone w politycznej i społecznej rzeczywistości tego szybko polonizującego się miasta. Kubiak odtworzył obraz międzywojennego Poznania rozpięty *między konserwatywną stylistyką narodową a swoiście rozumianą nowoczesnością* (*Modernizm zapoznany..*, s. 11), w tym ostatnim przypadku wiele zawdzięczającą awangardowym konstrukcjom pawilonów Powszechnej Wystawy Krajowej w 1929 roku. To dojrzałe metodologicznie młodzieńcze dzieło Szymona Piotra Kubiaka, imponuje nie tylko dojrzałością warsztatu historyka sztuki, ale też swym zakresem, obejmującym reprezentacyjną, mieszkaniową i sakralną architekturę miejską oraz szerokim wykorzystaniem źródeł archiwalnych, ikonograficznych i kartograficznych. Jest pierwszą wyczerpującą monografią architektoniczną międzywojennego Poznania.

Ważnym głosem dotyczącym obowiązku prowadzenia przez instytucje muzealne badań naukowych jest książka dr. Szymona Piotra Kubiaka *Daleko od Moskwy. Gérard Singer i sztuka zaangażowana*, wyd. Muzeum Narodowe w Szczecinie, Szczecin 2015. Kiedy około połowy wieku XIX proces krystalizowania się nowoczesnej instytucji muzealnej dobiegał końca, rola i znaczenie badań naukowych w muzeum osiągnęła najwyższy stopień w hierarchii funkcji muzealnych. Przede wszystkim instytucje te propagowały, poprzez swoje ekspozycje i działania, idee postępu i ewolucji oraz postępowe w tym czasie metodologie nauk ścisłych i przyrodniczych. Mimo że model ten uległ w naszych czasach zasadniczej zmianie nikt nigdy nie podważył naukowego charakteru instytucji muzealnej. Ugruntowany w XIX wieku model instytucji muzealnej powiązanej ściśle z ośrodkami uniwersyteckimi i akademickimi, które stanowiły bezpośrednie zaplecze instytucji muzealnej i przyjmowały metodologie stosowane w tych ośrodkach oraz kryteria oceny pracy naukowej, nie uległy zasadniczej zmianie.

Badania w muzeum sztuki to przede wszystkim, badania konkretnego dzieła sztuki. Jest czymś bardzo ważnym dla naszej dyscypliny, że muzea nieustannie badania te prowadzą, tym bardziej, że zarówno uniwersytety, jak i instytutu naukowe bardzo często zaczęły odchodzić od badania konkretnego dzieła sztuki.

Jest coraz więcej dobrze przygotowanych pod względem naukowym wystaw i publikacji naukowych, które przyciągają szeroką publiczność i czytelników. Dowodzą one w sposób niepodlegający dyskusji, że wysoki poziom naukowy i wysoka frekwencja na wystawach nie wykluczają się nawzajem, jak często się twierdzi.

Dlatego też chciałbym szczególnie wyróżnić, prowadzone przez dr. Szymona Piotra Kubiaka badania naukowe, ściśle związane z kolekcją Muzeum Narodowego w Szczecinie. Wymieniona wyżej książka nie tylko omawia recepcję doktryny realizmu socjalistycznego w malarstwie francuskim, *ale także stanowi pierwsze opracowanie jednego z najbardziej kluczowych dla Francuskiej Partii Komunistycznej dzieł zaangażowanych, powstałych przed śmiercią Stalina (Daleko od Moskwy... , s. 7), którym chlubić się może Muzeum Narodowe w Szczecinie.*

Zasadniczo każdy większy projekt badawczy dr. Szymona Piotra Kubiaka powiązany jest zawsze z tworzoną przez niego wystawą, a więc z opowieścią zrelacjonowaną przy pomocy wprowadzonych w przestrzeń ekspozycyjną dzieł sztuki, dokumentów historycznych, wzmocnionymi kreacjami scenograficznymi oraz środkami multimedialnymi. Kubiak idzie więc drogą podobną do tej, która przyniosła w 2011 sukces zarówno wystawienniczy, jak i frekwencyjny wystawy w berlińskim Martin Gropius Bau *Obok. Polska-Niemcy. 1000 lat historii w sztuce*. Fenomen tego rodzaju wystaw polega przede wszystkim na tym, jak pisała kuratorka tej wystawy Anda Rottenberg, że *każdy z nas, pamiętający polsko-niemieckie dzieje z lekcji historii, nosi w sercu określone o nich wyobrażenia. Zderzą się one na wystawie z nieznanymi, czy kiedyś inaczej naświetlonymi faktami bądź świadectwami. Dla wielu będzie to powód do krytyki i niezadowolenia. Wystawa przeznaczona jest jednak przede wszystkim dla tych, którzy zechcą zmienić swoją optykę lub w dobrej wierze podjąć samodzielne studia nad delikatną materia historycznej tkanki* (*Obok*, j. w., s. 21).

Dla historii sztuki i muzealnictwa europejskiego szczególnie cenne są badania dr. Szymona Piotra Kubiaka nad dziejami muzealnictwa szczecińskiego w latach 1913-1945 oraz nad szeregiem zjawisk artystycznych i związanych z nimi działań na polach szkolnictwa artystycznego i edukacji artystycznej. Swoje obszerne i wyróżniające się badania zawarł w opracowaniu naukowym, które jest przedstawione we wniosku, jako

osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Jest to monografia zatytułowana:

***Macierz. Szczecińskie Muzea i Sztuka dla Nowego Pomorza. 1910-1945*, wyd. Muzeum Narodowe w Szczecinie, Szczecin 2023.**

Rozważając problem kresowości niemieckiego Pomorza w pierwszej połowie XX wieku dr Szymon Piotr Kubiak ~~z~~ada sobie pytanie o *metody wytwarzania czy przekształcania świadomości miejsca wynikające z analizowanych dzieł plastycznych i dokumentów* (autoreferat s. 3). By na to pytanie odpowiedzieć postanowił sięgnąć po nowoczesne narzędzia badawcze. Na kilku stronach wprowadzenia do książki przedstawia podstawy przyjętej przez siebie metodologii badań. Zaczyna od przywołania klasycznych, metodologicznych ustaleń Michela Foucault (m.in. podstawowy tekst z 1967 roku, *Inne przestrzenie* (por. "Teksty Drugie", 2005, nr 6, s. 117-125), w którym Foucault szeroko omawia pojęcie heterotopii, by z kolei podkreślić intelektualną wagę zjawiska tzw. „zwrotu przestrzennego czy topograficznego”, który był impulsem do studiów filozoficznych, socjologicznych, politologicznych, antropologicznych i literaturoznawczych. Dr Szymon Piotr Kubiak powołuje się w tym zakresie na klasyczne już opracowania, jak Barney Warf, Santa Arias (ed.), *The Spatial Turn. Interdisciplinary Perspectives*, wyd. Routledge, London 2008 i Elżbieta Rybicka, *Od poetyki przestrzeni do polityki miejsca. Zwrot topograficzny w badaniach literackich*, „Teksty Drugie”, 2008, nr 4, s. 21-38 i przyjmuje za nimi definicję przestrzeni jako społecznego konstruktu istotnego *do rozumienia zróżnicowanych historii ludzkich podmiotów i do wytwarzania zjawisk kulturowych*. Idąc dalej, dr Szymon Piotr Kubiak, analizuje prace Carla Ortwinu Sauera, muzealną działalność Carla Schnaasego, czy konserwatorską Franza Kuglera, którzy z kolei w swoich badaniach stosowali geografię historyczno-kulturową m.in. w tworzeniu strategii nowych instytucji muzealnych, bowiem jak pisze dr Szymon Piotr Kubiak *operowały [one] kolekcjami topograficznymi, a także posługiwały się metodami geografii lub topografii artystycznej* (*Macierz...*, s. 7), a ramy terytorialne wprowadzały odniesienia geopolityczne związane z posiadaniem czy *uzurpowaniem sobie prawa do miasta, krainy, państwa, zarządzania nimi i czerpania korzyści z ich przyrodniczych zasobów oraz wykonywanej pracy ludzkiej i siły militarnej*. Odpowiednio przedstawiona przeszłość administrowanego obszaru legitymizowała władzę, a także budowała wspólnoty jako – znów – zbiorowiska wyobrażone, choć w retoryce *zwierzchnich elit scalone jakoby naturalną genezą* (j. w., s. 7). Ważnymi punktami odwołań były też prace współczesnych badaczy, jak Benedicta Andersona i Thomasa Hyllanda,

którzy badając zjawiska społeczne z perspektyw tożsamościowych, podejmowali problemy nacjonalizmu i etniczności. W ten sposób dr Szymon Piotr Kubiak przeprowadza nas przez kolejne etapy intelektualnych rozmyślań służących budowaniu niemieckiej tożsamości narodowej, jak też działań skierowanych na „ochronę kraju rodzinnego”. Prądy te przekładały się bezpośrednio na działania tak wybitnych postaci europejskiego życia intelektualnego przełomu XIX i XX wieku, jak Alois Riegel czy Hermann Muthesius, co doprowadziło ostatecznie do wszechogarniającego życie społeczne i kulturowe, rewitalizacyjnego prądu *Lebensreform*.

Przyjęty przez dr Szymona Piotra Kubiaka metodologiczny wywód, oceniam bardzo wysoko, ponieważ dzięki niemu, możemy w pełni zrozumieć złożoną sytuację muzealnictwa szczecińskiego w okresie między 1910, a 1945. Przekonać możemy się o tym już wtedy, kiedy omawiane są przez autora pierwsze lata XX wieku. Przemiany dokonywały się właśnie za sprawą *Lebensreform*. Jej wprowadzenie spotkało się z ostrą reakcją niemieckiej burżuazji: *O wiele trudniejsza była - pisze Kubiak – pozycja muzeów sztuki – heterotopii zawłaszczonych przez burżuazję jako przestrzeń jej społecznie wykluczającej autoprezentacji* (j. w., s.16) . Tym konserwatywnym sposobem myślenia o instytucji muzealnej sprzeciwił się Alfred Lichtwark (1852-1914) charyzmatyczny dyrektor hamburskiej Kunsthalle, uznany za prototyp nowego typu muzealnika Przyczynił się on do zreformowania tradycyjnej *XIX-wiecznej ‘świątyni sztuki’ w kierunku jej ‘domu ludowego’*. (j. w., s. 17). Hamburg, zdaniem dr Szymona Piotra Kubiaka, jako portowa metropolia Północnych Niemiec, był poza wszelką wątpliwością punktem odniesienia dla *XX-wiecznego Szczecina*” (j. w., s. 18).

Książka dr. Szymona Piotra Kubiaka powstała więc na szerokiej i metodologicznie solidnej podstawie i na pogłębionej analizie zmierzającej w stronę kompleksowej interpretacji wszelkich interakcji między instytucjami muzealnymi, jej zbiorami i praktykami kulturowymi (działalnością naukową, wystawienniczą i edukacyjną), oraz zjawiskami politycznymi a przestrzenią geograficzną. Obszarem tej analizy jest pruska Prowincja Pomorze oraz funkcjonujące w Szczecinie, w latach 1910-1945 dwa lokalne muzea. W latach 1910-1913 powstało wielodziałowe Muzeum Miejskie, z którego w 1927 roku wyrosło Prowincjonalne Muzeum Starożytności Pomorskich przemianowane w 1934 roku na Pomorskie Muzeum Krajowe. Funkcjonowały one w tym kształcie organizacyjnym do 1945 roku, kiedy ta część Pomorza wyłączona została z państwa niemieckiego.

Autor w sposób przekonujący uzasadnia wybór tematu swej dysertacji, nie tylko jako odpowiedni i dobrze ilustrujący fascynujące zjawisko geopoetycznych i

geopolitycznych związków w niemieckiej kulturze pierwszej połowy wieku XX, ale też z punktu widzenia obserwatora przemian w europejskim muzealnictwie w tym czasie.

Książka oparta jest na bogatym (choć bardzo przez zniszczenia wojenne okrojonym) materiale źródłowym w postaci dokumentów archiwalnych, materiałach ikonograficznych, opracowaniach naukowych, artykułach prasowych, wywiadach personalnych, a przede wszystkim na ocalałych z wojennej pożogi dziełach sztuki. Jest książką pogranicza, w pełni dwujęzyczną (dotyczy to też większości dorobku naukowego dr. Szymona Piotra Kubiaka), kierowaną zarówno do polskiego i niemieckiego czytelnika.

Podjęta przez dr. Szymona Piotra Kubiaka analiza wykracza daleko poza tradycyjny typ opisowego i dokumentacyjnego opracowania historii muzealnych zbiorów i związanych z nimi działaniami edukacyjnymi. Nikt bowiem do tej pory nie zajmował się szerzej niż on edukacyjną rolą sztuki użytkowej w muzeach szczecińskich, jej związków z rzeźbą oraz ze scenograficznymi elementami wystaw w kontekście szeroko pojętego miejsca.

Przedkładana książka jest (...) studium tych dziedzin w obliczu specyfiki regionu, opartym na teorii i praktyce głównych przedstawicieli szczecińskich instytucji – także specyficznych i osobnych – pisze autor (j. w., s.19).

By dokonać wiarygodnej i w miarę pełnej analizy zjawisk w muzealnictwie szczecińskim lat 1910-1945 musiał autor tak skomponować książkę, by w sposób syntetyczny, ale równocześnie bardzo wymowny, opowiedzieć relatywnie krótką ich historię, pełną napięć, tak artystycznych, jak i politycznych i społecznych.

Autor treść swojej książki zawarł w ośmiu rozdziałach zasadniczych oraz we wprowadzeniu i zakończeniu.

Jak już wcześniej wspominałem, przy okazji omawiania powiązań osiągnięć naukowych z pracą muzealną dr. Szymona Piotra Kubiaka, szukając sposobu na zilustrowanie dziejów muzeów szczecińskich, sięga on po konkretne dzieło sztuki lub charakteryzuje pod tym kątem szczególnie wyróżniającą się osobowość związaną z muzealnictwem niemieckim. Są to według mnie wybory trafne, wzbogacające naszą wiedzę nie tylko o problematykę związaną z muzealnictwem, ale też rysujące polityczny i społeczny kontekst rozgrywających się wydarzeń. Wszystkie rozdziały książki łączą dwa podstawowe wątki: wątek odnoszący się bezpośrednio do historii instytucji muzealnych, a drugi wspomniany już wyżej, a ściśle związany z pierwszym, wątek polityczno-społeczny.

W pierwszym rozdziale poświęconym problematyce macierzy sięga po wybitną twórczość rzeźbiarza Ernsta Barlacha, interpretując jego rzeźbę *Matka Ziemia*, która stała

się dziełem prototypowym dla międzywojennej sztuki pomorskiej i wytyczyła pole zagadnień istotnych dla całej pracy (j. w., s. 20).

„Bohaterem” drugiego rozdziału, w którym autor przyjrzał się *organizacjom i pojęciom: Werkbundowi, ekspresjonizmowi i 'kulturze gustu' na peryferii* (autoreferat, s. 5), jest pierwszy dyrektor tego muzeum Walter Riezler. Ten pochodzący z Monachium, archeolog klasyczny i teoretyk wzornictwa przemysłowego, dzięki swojej wiedzy fachowej i szerokim koneksjom potrafił ukształtować placówkę szczecińską na poziomie europejskim, odwołując się do dwóch głównych korzeni *cywilizacji europejskiej – południowego „klasycznego” i północnego „gotyckiego”* (j. w., s. 6), co było tematem kolejnego rozdziału trzeciego, opowiadającego o napięciach związanych z rozmieszczeniem zabytków w przestrzeni ekspozycyjnej, co z kolei doprowadzić miało do wydzielenia z Muzeum Miejskiego w 1927 Prowincjonalnego Muzeum Starożytności Pomorskich, noszącego od 1934 nazwę Pomorskie Muzeum Krajowego (powstaje wtedy stała ekspozycja rzemiosła artystycznego).

Dalszy ciąg zdarzeń związanych z promocją rzemiosła artystycznego przedstawia kolejny, czwarty rozdział książki. Poświęcony jest on przeprowadzeniu przez związanego z pracownią Petera Behrensa Gregora Rosenbauera reformy lokalnego szkolnictwa w zakresie sztuki użytkowej. Prowadzona przez niego Miejska Szkoła Rzemiosła i Przemysłu Artystycznego, w której zatrudnił tak znaczących na Pomorzu artystów jak rzeźbiarza Kurta Schwerdtfegera i artystyczną tkaczkę Elbę Mögelin. *Cała trójka przy wsparciu Riezlera przyczyniła się do wdrażania programów z zakresu 'Lebensreform' w służbie magistratu. Ich stylistyka łączyła postulaty awangardy z odwołaniami do sztuki prehistorycznej, średniowiecznej i ludowej* (j. w., s. 7- 8) – podsumowuje ten rozdział dr Kubiak.

Rozdział piąty poświęcony jest wspomnianemu wyżej, umieszczonego w barokowym pałacu Sejmu Stanów Pomorskich, Prowincjonalnemu Muzeum Starożytności Pomorskich, kierowanemu przez prehistoryka Otta Kunkela. Dr Szymon Piotr Kubiak zwraca słusznie uwagę na wystrój i wyposażenie Sali Wielkiej w tym pałacu-muzeum. Ideologicznie, charakter jej wnętrza nawiązywał do tradycyjnych sali triumfalnych „zwycięstwa i chwały”. Swoją artystyczną dekoracją odwoływała się natomiast do działalności Warsztatów Wiedeńskich, prac holenderskiego ugrupowania De Stijl oraz rozwiązań artystycznych Bauhausu. Dr Szymon Piotr Kubiak pisze za Theo van Doesburgiem, że *rekonstrukcja personalnych związków oraz analiza form pozwalają mi wykazać geopolityczny aspekt tej północnoeuropejskiej wspólnoty kulturowej, stojącej rzekomo w opozycji wobec 'paryskiego indywidualizmu'* (j. w., s. 8).

W rozdziale szóstym dr Szymon Piotr Kubiak zwraca uwagę na geopolityczny kontekst stałej wystawy w Prowincjonalnym Muzeum Starożytności Pomorskich, co podkreślała podwójna funkcja wspomnianej Wielkiej Sali, która obok dzieł sztuki dawnej eksponowała też współczesne militaria. W warstwie ideologicznej podkreślano w tych ekspozycjach znaczenie i moralną siłę regionów pogranicznych. Wyrazem tych idei była urządzona w tym muzeum, które od 1934 przyjęło nazwę Pomorskie Muzeum Krajowe, Sala Pogranicza. *Miała ona demonstrować prawo Niemiec do posiadania ziem utraconych po ostatniej wojnie [Pierwszej Wojnie Światowej]* (j. w., s. 9) – *pisze dr Kubiak.*

W rozdziale siódmym omawia dr Szymon Piotr Kubiak wzmożoną kampanię propagandową i edukacyjną podejmowaną przez uniwersytety i muzea – *głównie te o etnograficzno-archeologicznym lub przyrodniczym profilu* (j. w., s. 9). Muzeum szczecińskie pod kierunkiem Kunkela sprawowało w tym czasie nadzór nad dziesiątkami małych muzeów prowincjonalnych. Spośród nich dr Szymon Piotr Kubiak wyróżnia, zasadniczo nieznanego szerzej, dyrektora dr Nikoła Michailowa. Zatrudniał on, jako projektantów aranżacji wnętrz muzealnych, artystów znanych z postaw antynazistowskich, jak Hans Leistikow, Gerhard Markcks i Bernhard Hoetger.

Do idei „odnowy sztuk i rzemiosł” wraca dr Kubiak w rozdziale ósmym, który poświęca programom sztuki regionalnej i koncepcji sztuki pomorskiej, w której ważną rolę odegrać miała tkanina artystyczna i rzeźba. W tym też kontekście analizuje twórczość wspomnianych już artystycznej tkaczki Mögelin i rzeźbiarza Schwerdtfegera, a także Joachima Utecha. *Dzieła tego ostatniego po 1945 uległy słowiańskiej reinterpretacji i zostały wplecione w nową propagandę „Polskiego Pomorza”* (j. w., s. 11).

Instrumentalizacja prowincjonalnych pamiątek dokonywana po 1945 roku jest tematem kończącym jego książkę. Autor, nie tylko opisuje w nim pierwsze lata funkcjonowania szczecińskich (Muzeum Miejskie funkcjonowało od 1945 roku, by w 1947 roku przyjąć nazwę Muzeum Pomorza Zachodniego, a w 1970 Muzeum Narodowego w Szczecinie), ale też sygnalizuje w nim cały szereg problemów związanych z powojennym muzealnictwem na terenach odzyskanych do „macierzy” ziem północnych i zachodnich. *Ten zasygnalizowany w zakończeniu książki problem wymaga jeszcze wnikliwego opracowania* (j. w., s. 12), zauważa autor. Trafny jest komentarz dr. Szymona Piotra Kubiaka, zaznaczający na marginesie pierwszej publicznej wystawy w Szczecinie po 1945 roku w sali d. Pomorskiego Muzeum Krajowego przy ul. Staromłyńskiej, że *różnica między momentem uruchomienia szczecińskiego muzealnictwa instytucjonalnego w latach 1910-1913 a czasem po 1945 roku była taka, że stare niemieckie mieszczaństwo, mimo konserwatywnych*

poglądów, interesowało się żywotnie swoimi publicznymi kolekcjami, natomiast techniczno-administracyjne potrzeby odbudowanego Szczecina odsuwały w magistracie inżyniera Zaremby [ówczesnego prezydenta miasta], problemy kultury na dalszy plan (j. w., s.12) . Dr Szymon Piotr Kubiak zarysował jednak w tym zamykającym książkę rozdziale najważniejsze problemy związane z muzealnictwem szczecińskim po 1945 roku. Biorąc pod uwagę jego publikacje dotyczące tego tematy wierzyć należy, że historia muzeów szczecińskich po 1945 stanie się niebawem przedmiotem szerszej, napisanej przez niego monografii.

Zdaniem recenzenta można książkę dr. Szymona Piotra Kubiaka, opisującą historię muzealnictwa niemieckiego w Szczecinie w latach 1910-1945, odebrać nie tylko jako przykład zawiłych procesów ideologicznych i administracyjnych, które rządziły miejską rzeczywistością Szczecina w latach 1910-1945, ale też odnaleźć analogię do czasów współczesnych, nie tylko dylematów związanych z zarządzaniem centralnym i samorządowym, ale też z miejscem i rolą pracy badawczej w instytucji muzealnej, a przede wszystkim z reakcją instytucji muzealnej na głębokie przemiany artystyczne i społeczne. Uważam to za niebagatelną wartość książki dr. Szymona Piotra Kubiaka.

Wysoka ocena książki dr. Szymona Piotra Kubiaka nie znaczy, że jestem do niej bezkrytyczny. Są obszary działalności obu muzeów szczecińskich, które moim zdaniem powinny być potraktowane szerzej. Przede wszystkim tzw. działalność edukacyjna, jako narzędzie propagandy politycznej wśród stacjonującego na Pomorzu wojska. Czy są jakieś wiarygodne dane co do skali takich działań ? Drugi obszar, który wymagałby głębszych studiów, wiąże się z rozproszonymi w czasie wojny i po wojnie zbiorami obu muzeów. Wiadomo jest na przykład, że część kolekcji Muzeum Miejskiego jest podstawą zbiorów Fundacji Pomorskiej w Kilonii. Z tego punktu widzenia ważnym byłoby przynajmniej zasygnalizowanie fenomenu działalności na terenie Niemiec po 1945 roku instytucji, które przejęły zbiory z dawnych muzeów niemieckich z terenów należących dzisiaj do Polski, a także jaką rolę odgrywają te zbiory w kształtowaniu tożsamości współczesnych Niemców (np. czy są wykorzystywane w partyjnych programach edukacyjnych i polityce historycznej, niektórych partii ?).

Kończąc recenzję osiągnięć naukowych dr. Szymona Piotra Kubiaka należy też wymienić jeszcze kilka jego publikacji wybijających się swym nowatorskim podejściem do omawianego tematu i stanowiących poważny wkład w badaniach nad europejskim modernizmem, są to moim zdaniem rozprawy i artykuły:

Wacława Niżyńskiego święto lub ofiara wiosny. Teatr i Sztuki Piękne u progu Wielkiej Wojny – Wprowadzenie, w: „1913. Święto Wiosny”, Muzeum Narodowe w Szczecinie, 2013;

Wielki młodzienc. Ernesto de Fiori i Riezlerowska wizja nowego klasycyzmu, w: „Figura. Sztuka pierwszej połowy XX wieku ze zbiorów Muzeum Narodowego w Szczecinie”, Muzeum Sztuki Współczesnej – oddział Muzeum Narodowego w Szczecinie, 2013;

„Ogólnoludzkie przesłanki epoki”. Wspomnienie wojny w szczecińskim Muzeum Miejskim 1914-1933, w: „Postscriptum. Wielka Wojna – ważne sprawy – zwykli ludzie, Muzeum Narodowe w Szczecinie, 2015;

Malujcie jak Dürer. Georg Johann Tribowski i kulturowa tożsamość Szczecina w latach 1947-1964, w: „Ptak bez przestrzeni. Georg Johann Tribowski - wczesne obrazy”, Muzeum Narodowe w Szczecinie, 2018;

Gratitude. The Red Army Memorial in Szczecin: A Geographical, Topographical, and Biographical Perspective, „Ikonotheke”, nr 30, 2020.

Archeomoderna. Polska sztuka nowoczesna i mity państwowotwórcze, Muzeum Narodowe w Szczecinie, 2021;

Stwierdzam, że recenzowana przeze mnie monografia naukowa oraz dorobek naukowy w formie powiązanych ze sobą artykułów dr. Szymona Piotra Kubiaka stanowią znaczny wkład w rozwój w dyscyplinie nauki o sztuce, spełnia więc przesłankę, o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a, b ustawy z dnia 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Dane dotyczące aktywności naukowej dr. Szymona Piotra Kubiaka realizowanej w więcej niż w jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, szczególnie zagranicznej

Dr Szymon Piotr Kubiak od 1 listopada 2011 do dziś jest adiunktem w Akademii Sztuki w Szczecinie.

Od 1 maja 2010 do dziś był kolejno asystentem, adiunktem i kustoszem w Muzeum Narodowym w Szczecinie, a od 1 stycznia 2024 do dziś jest kierownikiem projektu Interreg

VIA w Muzeum Narodowym w Szczecinie jako instytucji partnerskiej (lider projektu: Muzeum Pomorskie w Greifswaldzie).

W semestrze zimowym 2023/2024 był wykładowcą gościnnym w **Uniwersytecie Artystycznym im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu**.

Opublikował:

4 monografie naukowe.

53 rozprawy i artykuły w monografiach, katalogach muzealnych i pismach naukowych.

Był członkiem 5 zespołów redakcyjnych naukowych monografii.

Współpracował, jako kurator muzealny, przy organizacji 24 wystaw organizowanych przez Muzeum Narodowe w Szczecinie oraz w:

Muzeum Sztuki KUMU w Tallinie.

Ernst Barlach Stiftung, Ausstellungsforum, Güstrow.

Pommersches Landesmuseum Greifswald.

Bildungs- und Begegnungszentrum Schloss Trebnitz.

Universitätsplatz, Frankfurt nad Odrą.

Galeria Sztuki Wozownia, Toruń.

Zatrudniony w Muzeum Narodowym w Szczecinie, w Akademii Sztuki w Szczecinie i w Uniwersytecie Artystycznym im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu dr Szymon Piotr Kubiak współpracował i nadal współpracuje też z **innymi uczelniami i instytucjami kultury:**

Wystąpienia na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych:

Dr Szymon Piotr Kubiak wystąpił na 27 konferencjach naukowych m. in. w Humboldt Universität, Berlin (2004), Tallinn City Archives (2011), Academia Baltica, Sankelmark (2013), Technische Universität Berlin (2014).

Udział w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych:

Dr Szymon Piotr Kubiak brał udział w komitetach trzech konferencji, jako współautor programu i współredaktor tomów pokonferencyjnych.

Stwierdzam spełnienie przesłanki, o której mowa w art. 219 ust.1 pkt. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej aktywności naukowej dr. Szymona Piotra Kubiaka realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, szczególnie zagranicznej.

Inne istotne informacje o działalności dr. Szymona Piotra Kubiaka

Dorobek dydaktyczny :

Dr Szymon Piotr Kubiak prowadzi zajęcia dydaktyczne w zakresie historii i teorii sztuki w Akademii Sztuki w Szczecinie, w Uniwersytecie Artystycznym im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu, w Uniwersytecie w Szczecinie, Uniwersytecie Europejskim Viadrina w Frankfurcie nad Odrą, w Instytucie Historii Budownictwa i Sztuki Brandenburgskiego Uniwersytetu Technicznego Chociebuż- Senftenberg.

Od zeszłego roku prowadzi też w Akademii Sztuki w Szczecinie zajęcia dla nowego kierunku studiów *kuratorstwo i realizacja wystaw*. Pod jego kierunkiem zostało napisanych i obronionych na tej uczelni kilkadziesiąt aneksów teoretycznych do prac kończących studia na obu stopniach wszystkich kierunków dyscypliny *sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki*.

Popularyzacja nauki

Dr Szymon Piotr Kubiak od początku swej działalności naukowej łączy swoje badania naukowe z popularyzacją jej wyników. Jest autorem 47 tekstów popularnonaukowych m.in. w pismach „Herito”, „Arteon”, „Artluk”, „Spotkanie z Zabytkami”, a przede wszystkim wygłosił wiele wykładów i brał udział w wielu spotkaniach dyskusyjnych nad architekturą i sztuką Poznania i Pomorza organizowanych m.in. przez Uniwersytet Viadrina, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Stowarzyszenie Łazęga Poznańska, Fest Fyrteł – Poznańskie Centrum Dziedzictwa, Centrum Kultury Zamek i Festiwal Architektury w Gdyni. W ostatnich latach rozszerzył swoją działalność popularyzatorską po zachodniej stronie granicy m.in. przez prowadzenie warsztatów w oddziale berlińskiego Towarzystwa Historii, Starożytności i Sztuki Pomorza.

Warte podkreślenia są nagrody i wyróżnienia publikacji i działalności wystawienniczej dr. Szymona Piotra Kubiaka. Jego dysertacja doktorska nagrodzona została Nagrodą Miasta Poznania „za wyróżniającą się pracę doktorską”, a publikacja tej pracy zatytułowana *Modernizm zapoznany. Architektura Poznania 1919-1939* otrzymała Nagrodę im. J. Łukaszewicza w XVII edycji konkursu na najlepsze książki o Poznaniu. Z kolei działalność kuratorska i badawcza Kubiaka wyróżniona została nagrodami w konkursie ogólnopolskim na Wydarzenie Muzealne Roku „Sybilla”. W 2013 roku otrzymała nagrodę główną za wystawę *Daleko od Moskwy. Gérard Singer i sztuka zaangażowana*, a w 2016 wyróżniono towarzyszącą tej wystawie publikację w kategorii projektów naukowo-badawczych.

Szczegółowa i rzetelna analiza działalności dorobku zawodowego dr. Szymona Piotra pozwala wyrazić jednoznaczną konkluzję:

Dr Szymon Piotr Kubiak posiada w swoim dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauk o sztuce. Jego dorobek naukowy odpowiada wymaganiom do nadania mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauk o sztuce określonym w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 roku w art.219 ust 1.

Prof. dr hab. Andrzej Rottermund
Członek rzeczywisty PAN

Dyrektor Zamku Królewskiego w Warszawie – Muzeum (1991-2015)

DZIEKAN
Wydziału Nauk o Sztuce
prof. UAM dr hab. Michał Mencfel